

Edebî Bilgiler (Düzyazı Türleri) - 1

1. Birkaç yıl önce uluslararası bir şirketin CEO'suyla ahbaplığım olmuştu. Emekliliği yaklaşıyordu ve hayatını kökten değiştirmeyi hayal ediyordu. Aslında o tipler, projeler arasında geçen ömürlerinde hayal kurma becerisini kaybederler. Planlıyordu, demek daha doğru. Ben de toprağa dönmesini tavsiye etmiştim. Saflık tabii benimki! Geçenlerde duydum. Emekliye ayrılmış, sayısız ceviz ağacıyla dolu araziler satın almış. E, n'oldu şimdi? O kadar çok ceviz, toprakla uğraşmak değil, yeni iş kurmaktır. Zaten ara sıra dostlarına da "Cevizde iyi para var." diyerek memnuniyetini belirttiği oluyormuş. Yani tıpkı eski günlerindeki gibiymiş.

Bu parçada yazar aşağıdakilerden hangisine itiraz etmektedir?

- A) Emeklilerin huzur bulmak için toprakla uğraşmasına
B) İnsanın iş dünyasının hengamesi içinde hayal kurmayı unutmamasına
C) Hayatı kökten değiştirmek için mekân ya da iş değişikliğine gitmenin yeterli olduğu inancına
D) Şehirli insanın üretmemesine
E) İnsanların üstesinden gelemeyecekleri işlere yönelmesine

2. Her doğruyu söylemeye gelmezmiş; birtakım doğruları yaymamak, çokluktan, kamudan gizlemek gerekmiş... Peki ama bir doğruyu söylememek, gizlemek, yayılmasını önlemeye çalışmak o doğrunun yerinde duran yalanı sürdürmek demek değil midir? Yalanın yalan olduğunu bilerek sürmesine göz yummaya hakkınız var mıdır? Bu yalanlar kutsalmış, onlara dokunmaya gelmezmiş... Bir şeyin yalan olduğunu anladık mı kutsallığına inanmıyoruz demektir. Bunun için "kutsal yalan" sözü bir şeyin hem köşeli hem de yuvarlak, hem katı hem de biçimsiz olduğunu söylemek gibi bir yanıltır. Ama duygularını birer düşünce saymaktan çekinmeyenler böyle yanıltılarla kolayca bağdaşabiliyor.

Kişisel düşüncelerin kanıtlama amacı güdülmeden aktarıldığı bu parça aşağıdaki edebî türlerin hangisinden alınmıştır?

- A) Makale
B) Biyografi
C) Fıkra
D) Deneme
E) Eleştiri

3. Sevgili Anneciğim ve Babacığım,

Bütün duygu ve düşüncelerimi dile getirebilseydim, size şunları söylemek isterdim: Sürekli bir büyüme ve değişim içindeyim. Sizin çocuğunuz olsam da sizden ayrı bir kişilik geliştiriyorum. Beni tanımaya ve anlamaya çalışın. Deneme ile öğrenirim. Bana ayak uydurmakta güçlük çekebilirsiniz. Oyunda, arkadaşlıkta ve uğraşlarımda özgürlük tanıyın. Beni her yerde, her zaman koruyup kollamayın. Davranışlarımdan sonuçlarını kendim görürsem daha iyi öğrenirim. Bırakın kendi işimi kendim göreyim. Büyüdüğümü başka nasıl anlarım? Büyümeyi çok istiyorsam da ara sıra yaşımdan küçük davranmaktan kendimi alamıyorum. Bunu önemsemeyin. Ama siz beni şımartmayın. Hep çocuk kalmak isterim sonra.

Bu parçanın dil ve anlatımı ile ilgili olarak aşağıdakilerin hangisi söylenemez?

- A) Bir mektup üslubu söz konusudur.
B) Öznel bir anlatımı vardır.
C) Birinci kişi ağzından yazılmıştır.
D) İçten, samimi bir yaklaşım söz konusudur.
E) Kanıtlayıcı anlatıma başvurulmuştur.

4. On yedi yaşımdan beri yazıyorum. Bu demektir ki on altı yıldır kitaplarım yayımlanıyor. Yazmaktan başka işim yok. Karşımda daktiloya takılı beyaz bir sayfa gördüğümde tir tir titrerim. Çünkü boş bir sayfada bile bir ağacın hayat hikâyesi yatar. Benim anlatacaklarım onunkinden güzel olmayacaksa o kâğıdı kirletmem. Her cümlemi kurarken kafamın içindeki sanal darağacına çıkar, en önemli son sözümü gibi söylemeye çalışırım. Benim yazdığımı herkes yazacaksa nasıl yazar olayım. Tabii ki bir üst dil için emek vermeliyim.

Bu parçaya göre aşağıdakilerin hangisi yazarın amaçlarından biri değildir?

- A) Özgünlük
B) Yazma heyecanı
C) Kalıcılık
D) Estetik kaygı
E) Yazmayı önemseme

Edebi Bilgiler (Düzyazı Türleri) - 1

5. Bir adam vardır ki, hiçbir düşüncesinde, hiçbir hareketinde kendi kendisi olamaz. Ne düşünse ne yapsa ne söylese kendini değil, mensup olduğu muhiti ve dışarıdan aldığı telkinleri dile getirir. Kendiliğinden hiçbir şey bulmamıştır. Başka birinin sisteminden aldığı fikirleri ve akideleri o sistemin sahibinden daha softaca müdafaa eder. İradesi de böyle dışarıdan gelme, yanaşma, eğreti bir hareket mihrakıdır. Bilmez ki asıl kendi kendisi, kendi içi, sonsuz imkânların, keşfedemediği için körleşen ve tıkanan yetilerin tükenmez hazinesidir.

Bu parçanın yazarı için aşağıdakilerin hangisi söylenemez?

- A) Başkalarını izleyerek varolmaya çalışan insanlara karşı olduğu
B) Sadece topluma yararlı insanlara saygı duyduğu
C) Sürü psikolojisiyle hareket edilmesini eleştirdiği
D) İnsanın kendisi olması yönünde çabaladığı
E) Bilgisizlerin bazı düşünceleri, körü körüne savunduklarına şahit olduğu

6. Günlerden pazartesi. Yine vapurun alt kamarasındayım. Yine hava karlı, yine İstanbul çirkin. Hele yağmurlu günlerinde... Yalnızlık dünyayı doldurmuş. Sevmek... Bir insanı sevmekle başlar her şey. Burada her şey bir insanı sevmekle bitiyor. Güzel bir yer Alemdağı. Şu saatte, on beş metrelik ağaçları, Taşdelen'i, yılanı ile... Kış günü yılanlar inindedir, olsun. Taşdelen parmak gibi akar. Önce içimizi, sonra dışımızı yıkar. Su içmeye gelen bir tavşan, bir yılan, bir karatavuk, bir keklik, Polenezköy'den şerefimize kaçıp gelmiş bir keçi ile alt alta üst üste oynuyoruz. Alemdağı güzel, Alemdağı. İstanbul çamur içinde. Taksi şoförleri su birikintilerini inadına insanların üzerine sıçratıyorlar. Kar inadına içimize içimize yağıyor.

Bu metin için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Kahraman anlatıcının bakış açısı söz konusudur.
B) Eksiltili cümleler kullanılmıştır.
C) Bilinç akışı tekniğine başvurulmuştur.
D) Bir olay anlatılmaktadır.
E) Bir hikâyenin giriş bölümüdür.

7. Bir gün, balıkçı kahvesinin önündeki yarısı kırmızı, yarısı beyaz çiçek açan akasyanın dalına asılmış bir dülger balığı gördüm. Rengi denizden çıktığı zamandı. Yalnız aletlerinin etrafını çeviren incecik, ipekten bile yumuşak zarları titreyip duruyordu. Böyle bir oynama hiç görmemiştim. Evet, bu bir oyundu. Bir görünmez iç rüzgârının oyunuydu. Vücutta, görünüşte hiçbir titreme yoktu. Yalnız bu zarlar zevkli bir ürperişle tatlı tatlı titriyorlardı. İlk bakışta insana zevkli, eğlenceli bir şeymiş gibi gelen bu titreme, hakikatte bir ölüm dansıydı. Sanki dülger balığının ruhu, rüzgâr rüzgâr, bu incecik zarlardan çıkıp gidiyordu, bir dirhem kalmamışcasına.

Bu paragrafın anlatımı için aşağıdakilerin hangisi söylenbilir?

- A) Betimleyici bir anlatım yapılmıştır.
B) Doğa durağan bir biçimde anlatılmıştır.
C) Sayısal veriler kullanılmıştır.
D) Bir düşünceyi ispat amacıyla yazılmıştır.
E) Hâkim anlatıcının bakış açısı kullanılmıştır.

8. İki tür ana baba vardır: Birincisi çocuğun duygu ve düşünce gelişmesine önem veren ana babadır ki onların çocukları kendi içinde bütünlüğünü oluşturan, kendi deneyimleriyle öğrenen, keşfettiği değerler ve öğrendikleri bilgiler çerçevesinde kendi iyi ve doğrularını bularak davranışlarını seçen, yöneten bir insan hâline gelecektir. İşte ana babalığın bu türü ideal olanı temsil etmektedir. Diğer ise çocuğun görünüş, konuşuş ve davranışının biçimlenmesine önem veren ana babadır. Onlar çocuğun sorumlusu benim; ona neyi, ne zaman, nasıl giyeceğini, söyleyeceğini ve yapacağını benim öğretmem gerekir düşüncesindedirler.

Bu metinle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Karşılaştırma söz konusudur.
B) Bir metnin sonuç bölümünden alınmıştır.
C) Birinci kişi ağızından öznel bir bakış açısı söz konusudur.
D) Öğretici bir metin örneğidir.
E) Deneme türündedir.

